

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 3

urn:nbn:de:bsz:31-103771

Comment. in Curtium. lib. 9. cap. 2. num. 31. 34. & c. 3. n. 2. 4.

sciatur. Quibus in verbis dispice, an pro qui audiendus, reponendum sit, qui audiendi.

IN MANIBUS MEIS) Paschalius de coronis 6, 20. hoc Curtii, pluribusque aliorum auctorum locis probat, victores palmas non capite tantum, sed etiam dextra manu prætulisse: quod disertè tradit Pausanias lib. 8.

HERCULEM LIBERVMQVE) Quorum amborum columnæ, expeditionum suarum termini memorantur: in comparatione Liberi & Herculis Epigramm. 4, 12, 33. Ἀμφὸς ἢ ἐὺλας οὐκ ἐξοισίε. vbi certe non Gaditanae Herculis columnæ intelligi possunt, sed alia in India quæri debent. quomodo enim alias contermina Bacchicis? Herculem autem ibi quoque monumentum itinerum laborumque suorum erexisse consentaneum est: & ex Strabonis tertio, tum Solini cap. 52. firmatur. in Strabone: aras pro termino posuit Alexander, imitatus Herculem & Bacchum. Nam illi quoque aris signauerunt expeditionis suæ terminos, vide mox ad 9, 3, 19. Seneca de benef. 7, 3, 1. Alexandrum per Liberi Herculisque vestigia felix temeritas egit. Longe hinc abest apophthegma quod ei nescio quam bona fide, tribuit Plutarch. apophth. cap. 41. se omnia sua opera, ne cum vno quidem dicto Hercule conferenda censere. Idne dixisset homo gloria deditus, cuius nec naturam nec modum nouerat, Herculis Liberique vestigia sequens, ac ne ibi quidem resistens vbi illa defecerant, vt ait Seneca de benef. 1, 13, 2. & epist. 94, 68. vltra Oceanum solemque, indignatur ab Herculis Liberique vestigijs victoriam flectere. Declamatores apud Senecam alterum Suasoria I. Intra has terras calum Hercules meruit. Et: vltra Liberi patris tropæa consiimus. Solent autem vt vides, Hercules & Bacchus fere coniungi, quod vterque in iisdem oris longinquam militiam exercuisse feratur. quibus cum Alexander, tum alii qui procul ab domo bella gesserunt, comparati sunt. Sic apud Plin. 7, 26. de Pompeio: equato non modo Alexandri Magni rerum fulgore, sed etiam Herculis prope ac Liberi patris. Quod iudicium etiam ex parte fuit Petronii in carm. de bello ciu. versu 269. totis similis Tyrrhinius actis. nam ad Pompeium hæc refert: quapropter verû præcedente pro Magnaque absque vilo dubio legendum est Magnum, nempe Pompeium:

Magnum cum Phæbo soror, & Cyllenia proles

Excipit, ac totis similis Tyrrhinius actis.

9, 2, 31. NEGAT. QVOS ALLOQVOR) Bona distinctio negæ quos alloquor. nec mala: negat. Quos alloquor? Acidalius. Posteriorem conuenientiore iudicauit.

9, 2, 34. ITE, DESERTO REGE) Paria sunt illa Cerialis apud Tacit. H. 4, 77, 6. Ite, nuntiate Vespasiano, vel quod propius est, Ciuis & Classico, reliquitum à vobis in acie ducent. Cui simile Syllæ apophth. relatum à Plutarcho cap. 43.

9, 3, 2. DOLOR ERIGI) Gebhardus Crepund. 3, 26. mallet egeri, vt Quid. Trist. 4, 38.

Expletur lachrymis, egeriturque dolor.

quam rem pluribus exemplis firmat. Vt gatam autem defendit Barthius aduersar. 28, 6. his fere verbis. Cum in Ouidij loco de longo dolore & in eius solatium datis lachrymis sermo sit, nulla inter duos similitudo est. hic enim locus non egressionem aut attenuationem doloris ingerit, sed libertatem illi datam testandi se per fletus. quare penitus nihil mutandum credimus. Liberior non ad copiam, sed ad libertatem iacentis antea ob timorem maroris intelligendum est. Erigitur ergo penitus cordibus impressus dolor, & hætenus fremens obscuro gemituque conceptus tacito, cum in oculos venit, & metus paulum victo in lachrymas velut ruptis catenis aut vinculis exit. Vide Indic. erigere.

9, 3, 4. DETRAHENTEM GALEAM) Posseuius de Magno Moscho

Q 99 2

Mofchorum duce Basilio, si rite memini, legato, sibi confuetum honorem non exhibenti, pileum clauo adacto iussit capiti affigi. Raderus. Dracule Valacho tribuit Bonfinius 3, 10. Obseruatu dignam rem ex Luitprandi legatione non prateribimus. *Cum pileatus equitarem, meque Coroplastes à longe profpiceret, filio celeriter directo, mihi mandauit, fas non esse quempiam, ubi Imperator (Constantinopolitanus) esset, pileatum, sed teristratum incedere &c. quod nostris omnibus nimis uerpe uidetur, ipsi soli (de legatis Græcis loquitur) capite operis Imperatores nostros desculantur.* Antiquum autem exhibendæ uenerationis morem fuisse caput alicuius causa nudare, cum res feret, ostendetur ad illa Sallustii Hist. 5, 1, 4. *Quibus de causis Sullam in uictoria dictatorem, equo descendere, sibi uni assurgere de sella, caput aperire solitum.*

9, 3, 5. *TVM COENVS*) Huic Cœni orationi hanc Oeconomiam una cum argumento præfixit Caullinus: *Artificiosissima, inquit, hæc responsio, in qua primum milites dant manus suo Imperatori, promptissima quæque obsequia polliceri; mox leni insinuatione spargunt mites querimonias, quarum tanta sunt illecebra, ut quærendæ audivissimum gloria inuenem molliori tractent articulo, & reuoluerent laudem: sibi quoque subsidium, & cessationem laborum in hac ærioniosissima expeditione suauiter, & magna rationum efficacitate flagrant.* Raderus. Confer cum hac oratione, Græcam Arriani 5, 4, 13. & Senecæ Suasor. 1. ab initio.

9, 3, 10. *CICATRICES PVTRIA*) Acidalius emendat *uirpia*, non equidem male, sed Modiana scriptura æque commoda. Raderus. Rem quod attinet, firmissimum huic negotium apud Tacit. 1, 34, 3. quo loco veterani quidam *premsa manu* (Germanici) *per speciem osculandi, inseruerunt digitos, ut uacua denudus ora coningeret: alij curuata senio membra ostendebant, mox: nudant uniuersa corpora, cicatrices ex uulneribus &c. exprobrant.* Pertinent huc apud Senec. Suasor. 2. à pr. *arma non passura manus, hebetataque senio an uulneribus corpora.* Adde infra 10, 2, 12. Iustin. 12, 8, 12.

9, 3, 15. *TECVM, QVAM SINE TE*) Seneca epist. 47, 4. *si, ut isti de domino loquantur, quibus coram domino loqui non licet.*

9, 3, 19. *DVODECIM ARAS*) *Ingentes instar currium*, Arrianus 5, 4, 26. L. *cautorum*, Diodor. 17, 95. Fecit harum etiam mentionem Geographus in tertio. Plutarch. cap. 109. narrat Præstorum reges, traiecto flumine, posteristempore ibi hostias immolasse, Græcoque ritu aras illas Alexandri ueneratos esse. Fixæ sunt hæc aras *in ripa*, ut Solinus cap. 52. ostendit: & expresse Philostratus lib. 2. extremo, qui alia quidem addit illustria. Raderus. Iustin. 12, 10, 6. aras has aliquanto postea statutas inuuit, haud dubie falso. Sic autem antiquitus limites fuisse positos nonnullis exemplis ostendit Strabo lib. 3. Ita Solinus cap. 49. Bacchi, Herculis, Semiramidis Cyrique aras apud Pandam in Sogdiana statuit, quos credere possis, fuisse terminos *Liberi Patris*, Alexandri militi superatos sup. 7, 9, 15. Sed & in ingressu Asiæ duodecim aras statuit Alexander. Iustin. 11, 5, 4. *duodecim aras deorum*, nisi forte numerus ad deos pertinet, ut aræ dicatæ fuerint duodecim diis: nempe maioribus, qui *Consenes* dicti Latinis. Arrian. 1, 4, 7. numero non definito *aliaria struxisse* ait *Iouis descensori*, & *Mineræ* & *Herculi*, *ibi unde ex Europa soluit, & in eo Asia loco in quem descendit.* Sed hoc pro descensu, voti causa fecerat. *Aram Druso sitam* eiusmodi initium habuisse, certe ab ipso, non ab alio in illius honorem, exstructam uideri, ad Tacitum 2, 7, 3. notauimus. Istaque locutio niti possit etiam loco Marcellin. 23, 18, qui & alias huc pertinet: *aræ Alexandro Magno, Cesarique Augusto sacratæ.* hoc est, quas illi sacrauerunt. Tales fuerunt *uictricum legionum aræ*, apud Sueton. Tiber. 14, 4. Ita Demonaë tranfensio Iaxarte aras *Apollini Diolymco* statuit, apud Plin. 6, 16, 9. *Cæsar in Pyrenæo*, Dio. lib. XLI. Non autem has Indicas Marcellinus intelligit, sed alias iuxta Borythe-

rysthenem : quas tamen Herbersteinus in itinere suo Moscovitico frustra se quasi-
uisse testatur. Earum nihilominus meminit Guaguinus pr. tomi 2. rerum Polon. De
Indici itineris signo variat etiam Glycæ narratio : *Quoniam Alexander ad Indos extremos ,*
ipsi quoque Oceanum , & maximam Brachmaniam insulam peruenisset , columnam statuit cum
inscriptione huiusmodi ; Alexander Rex hucusque penetravit . Verum cum pluribus & me-
lioribus Plinius 6, 17, 23. ad Hypasin Alexandri iuenerum terminum statuit , exasperato ta-
men amne , arisque in aduersa ripa dicatis . Quod & apud Suidam exstat in Βεγγαλίαις .
remque , præter Diogneti & Betonis testimonium , firmat ipsius regis epistolis . quem se-
cutus est Marcianus Capella libro 6. vt mirer scribere Plutarchum , Πραξιός διαβαίνας τας
transgredientes flumen aras Alexandri venerari , cum in ipsorum ripa positas illi tradide-
riant . nisi pro flumine quod Praxitruiciant , Gangem velis accipere : qui tamen si Cur-
tio fides est , vndecim circiter dierum itinere ab Alexandri aris absiuit . Nisi forte , vt
videtur , Plutarchus hic eos auctores sequitur qui Alexandrum ad Gangem vsque perue-
nisse scribunt , vt apud Strabon. lib. 15. Craterus in epist. ad matrem Aristopatram : Ar-
rianus periplo maris Erythr. 3, 22. & Lucan. 3, 230.

Qua colitur Ganges &c.

Hic , vbi Pellæus post Tethyas aquora ductor

Constitit , & magno vini se fassus ab orbe est.

Ceterum Plinius 6, 25, 2. alias etiam aras Alexandri in promontorio Carmaniae collocat.
Ptolemæus etiam in Scythia trans Caucasum columnas Alexandri : & deceptus ab eo
Volaterranus , apud Riphæos . Sed erroris Ptolemæum conuincit Salmasius ad Solin.
pag. 789. vbi prolixè quoque de aris his Alexandri disputatur : quem locum quia per
angustiam temporis relegerè non possum , apposui quæ ad Curtium mihi obseruata
erant ; quamquam vix putem aliquid nos allaturos , quod ille admirabili industria si-
mul & doctrina non præceperit . Arrianus periplo mar. Erythr. 3, 3. testatur iuxta Min-
nagora , in sinu Barygazano , suo adhuc tempore seruata fuisse exercitus Alexandri ve-
stigia ac monumenta , cuiusmodi sunt antiqua sacella , altaria , fundamenta castrorum , maxi-
mi putei .

IVSSIT EXTENDI) Idem Iustin. 12, 8, 16. Diodor. 17, 95. Plut-
arch. cap. 109. Orosius 3, 19. Apud Senecam Suasor. 2. Senecio qui non nisi gran-
dia probabat , calceos quoque maiores sumebat &c. inuenit cognomen , vt diceretur
Grandio .

SPECIEM OMNIVM) Acidalius leuiter dubitat reponendum , ho-
minum , ex Diodori verbis *ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ἀποβάντων ἀνδρῶν* , relinquere iudicia magno-
rum virorum .

9, 3, 20. *COENVS*) Confirmat hoc Arrianus 6, 1, 4. quapropter Scali-
gerum memoria lapsum fuisse credidi , cum in Iustino 13, 4, 14. pro *Scyno Coenum* repo-
stum iret . infra tamen 10, 1, 43. Coeni mentio est , sed suspecta : quam examinabimus
suo loco .

9, 3, 21. *MEMNON*) Hunc tamen multo ante descivisse ab Alex-
andro , scribit Diodorus 17, 62. nisi de alio sentiat . Sed hæc relinquenda iudicaba-
mus Indici .

PEDITVM VII. M.) Imo plusquam XXX. M. Si credimus Diodo-
ro 17, 95.

9, 3, 22. *MILLE NAVIGIIS*) Sic distingui aptius visum fuit , vt
hinc nouus inciperet sensus . Porro Arrianus 6, 1, 8. bis mille nauigia numerat , inter
quæ triginta remorum naues octoginta . forte etiam quædam duodecim ordinum . quales
insinuasse Alexandrum Magnam ferunt apud Plin. 7, 56, 21. nisi forte id postea fecerit ,
cum

cum Babylonem reuersus, omnia in luxum magis quam magnificentiam verteret. Ceterum *mille nantium classen* molita quoque dicitur Persepolis supra 5, 7, 8. Totidem, aut paulo plures, Græcos Troiano bello habuisse ex Homero constat, & auctoribus, quos ad Iliad. 2, 609. citat Spondanus. totidem aduersus Germanos comparauit Germanicus apud Tacit. 2, 6, 2. 2, 23, 2. & aduersus Constantinopolin duxit Ingerus Rufforum dux, teste Luitprando.

PER AFFINITATEM) Litiū, interuentu matrimonii compositarum exempla habet Arnifæus de iure connubior. 3, 6, 11.

9, 3, 23. *NICÆAM*) A victoria de Poro reportata dictam [Diodor. 17, 95. Arrian. 5, 3, 1. Strabo lib. 15.] Græcis νίκη victoria. Stephanus οὗτο πόλις οὗτο cognomines Nicæas enumerat. Raderus. Tale δὲ ἔργον τῆς νίκης quo loco pugnatum est primum cum Dario, in Illico sinu excāssse Alexandrum, auctor est Herodianus 3, 12. urbem nimirum, Alexandriam quidem nomine, sed tamen in victoria monumentum conditam. Multis autem urbibus ab eiusmodi euentu nomen est inditum. Sic ab Augusto post Actiacam victoriam appellata Nicopolis apud Sueton. 18, 4. Strab. lib. VII. & Mamertinum gratiar. act. cap. 9. quæ hodie *S. Maura* est teste Leunclauio, in Pandect. Turcic. cap. 176. nam alii apud Ortelium dissentiunt. Est & in Mæsia Nicopolis, quam indicium victoriae contra Dacos Traianus condidit, Marcellino 31, 16. teste, hodie Turcis Nigeboli. Leunclau. cap. 51. Aliam in Armenia minore post Ponticam victoriam Pompeius apud Dion. lib. 36. condidit. Thesalonica à Thesalica Philippi victoria nomen habere videtur Stephano. Sic apud Lucian. de conscrib. historia, quidam ineptus scriptor ciuitatem in Mesopotamia iam condidit. Adhuc tamen deliberat, an eam Nicæam à victoria nominari conueniat &c. Ita Fridericus I. Imperator in obsidione Placentiæ castra sua in modum urbis exadificata *Victoriam* appellauit. Cuspinianus. Sic à Variana Arminii victoria campum ad oppidulum Hornam in Westfalia, *Winfeldt* appellari Lipsius ad Tacit. 1, 60, 5. adnotat. Nec dubium cetera quoque loca, saltem pleraque eorum, quæ à victoriae appellatione, quacunque lingua nomen trahunt, id eiusmodi origini debere.

BUCEPHALON) Seu *Bucephalon*, seu *Bucephala*, seu *Bucephalen*, seu *Bucephalam* varie scriptam reperies. Stephanus Βυκεφάλιον scribit: Strabo lib. 15. Βυκεφάλιον. Porro Bucephalum Onesicritus & Arrian. 5, 3, 1. senio confectum sine vulnere defecisse memorant. Plutarch. cap. 107. ex pralio cum Poro, non extemplo, sed post, ut plerique produnt, sub vulnere curatione: ut Onesicritus est auctor, ob senium labore confectus. nam triginta annorum etate ait eum defecisse. Mortem eius tulit Alexander grauius; non aliter existimans quam si familiarem & amicum amisisset. In memoriam eius super Hydaspem condidit urbem, quam appellauit Bucephalam. Ex Radero. De Bucephalo vide supra ad 6, 5, 18. De eo haud dubius error est Sabellici, scribentis in pugna ad Granicum cecidisse. Memorabile quod cap. 30. An seni sit gerenda respub. Plutarchus narrat. Alexander Bucephalum iam annis grauiorem nolens premere; ante pugnam alii reuehatu equis, obiens exercitum & ordines instruens: deinde illum data tessera conscendebat, in hostes ducebat, ac decerabat. De urbe eius cognomine vide etiam Melam 2, 47. Plinium 6, 20. Solin. cap. 47. aut ut alii numerant 57. Iustinum 12, 8, 8. Urbs autem ista vocata fuit *Bucephalos* à Curtio, in quo assertorem habet Arrianum peripl. mar. Erythr. 3, 21. ἢ Βυκεφάλ. ἢ Ἀλεξάνδρου. vbi nota huic quoque urbi nomen fuisse Alexandriæ, sed ad distinctionem aliarum Bucephali cognomen additum, ut vtrumque exprimeret, à quo condita fuisset, & cuius in honorem. quod quidem etiam ex scholiis in Aristophanis Nubes, vers. 22. firmatur: πλιυτῖσαντο & Βυκεφάλου Ἀλεξάνδρου ἐκπῆσι ἀντιφῶν αὐτοῦ τῆς ἀριτῆς χειρῶν πῶλο. Regem defuncto

equo duxisse exequias addit Plin. 6, 42, 3. vbi huius etiam vrbis meminit. Quomodo Hadrianus apud Spartian. cap. 20. *Equos & canes sic amavit, ut eis sepulchra conſtitueret.* Sed vt videtur Campofulgoso 5, 2, 14. Alexander id non leuitate compulſus egit, ſicut permulti principes, qui peruerſe omnia agentes, in aves atque alia animalia hac pietate viuuntur, preſentia ſine vilo honore amicorum memoria. Similis inſuper exempla quædam referunt Pontani bellaria Attica 3, 1, 14. Marcel. Donatus ad Suetonii Calig. 55. Alex. ab Alex. 6, 14. Richter. axiom. polit. 170. De ſepultura honore aliis quoque beſtiis exhibitio vide Kirchman. de funer. Rom. in appendicis cap. 6. Alexandrum etiam canem *Periton* nomine eodem honore affectiſſe, vrbe quoque cognomine ei condita, Plutarch. cap. 107. narrat. Eum ex Indico genere fuiſſe, leonibus congregari ſolitum, centum minis emptum ex Theopompo refert Iulius Pollux 5, 5.

9, 3, 24. *SECUNDO AMNE*) Hydaspes, non Aceſine. Verum vt hic locus recte percipiatur, paulo longius in hærendum eſt. Sciendum ergo Curtium per proſperitatem conſuſiſſe iter Alexandri, ſupra num. 20. ad ſtrem Aceſinæ locat caſtra. Ibi forte Cæus &c. Omisit enim dicere, quod Arrianus ſine quinti, Aceſine tranſmiſſo, ad Hydaspem veniſſe. ibi enim mortuus eſt Cæus. Arrian. 6, 1, 4. Quod ſi quis haud ſatis validum argumentum putet, quia nihil neceſſe eſt, Curtium eadem ſentire cum Arriano; ex ipſo producā argumenta, quæ ſententiam meam affirmant. ait: *Iam in aqua claſſis, quam ædificari iuſſerat, ſtabat.* at vbi ex ædificata claſſis illa? in proximis Hydaspis fluuio montibus, ipſius indicio, ſupra 9, 1, 4. quod & hinc conſtat ex num. 23. huius cap. quod dicit in ædificanda claſſe ſummo Pori Taxilæ ſtudio ruum. ædificata ergo fuit in Hydaspes fluuio, qui amborum finibus medius interfluebat. Supplementa quoque variarum nationum, Arriano teſte Indic. 3, 15. iuxta Hydaspem Alexandro coniunctæ ſunt. Sic & discordes & vetera odia retrahentes Porum atque Taxilem, reliquiſſe in ſuis regnis intelligis, non ad Aceſinis fluentia, ſed Hydaspis. *Oppida quoque duo quæ condidiſſe hic iterum inculcat* (oblitus, quod ſupra 9, 1, 6. de iis tradidiſſet: & in errore inductus eo negotio, quod, ſicut etiam ſine lib. 5. Arrianus tradit, Alexander tum temporis non quidem de nouo iſta oppida condidit, ſed quæ ibi imbres corruperant, inſtaurauit) non in Aceſinis, ſed Hydaspis ripa fuiſſe, certiffimum eſt. poſita enim ſunt iuxta locum, in quo cum Poro pugnauerat. Quæ cum omnia certiffima ſint, hoc accedit in primis magnum argumentum, quod cap. ſeq. addit: *Peruentum erat in regionem, in qua Hydaspes amnis Aceſini committitur.* Quod diſerte Arrian. Indic. 3, 15. Ipſe inde oram ſoluens per Hydaspem ad Aceſinis & Hydaspis confluentem nauigauit. Confirmat hæc omnia Strabo lib. 15. cui in hoc negotio merito plurimum tribuas, non vno loco; ſed hoc potiffimum: *Sylua ad Emodos montes, ex qua Alexander multam abiecit &c. compingendis nauibus in Hydaspem deduxit, ex quibus claſſem conſtruxit iuxta vrbes in vtraque fluminis ripa à ſe conditas, vbi eo tranſmiſſo Porum rici.* &c. Idem ex Ariſtobulo paulo ſupra: *Poſtquam in Hydaspem veniſſent, & Porum ſuperaffent, iter ad Hypanim facientes ad orientem, atque inde ad Hydaspem ruruſum, continuo pluiffiſſe &c. & cum nauium fabricationi ad Hydaspem immorati eſſent, & non multis diebus ante Pleiadum occaſum nauigare cepiſſent &c.* Ex quo teſtimonio multa firmantur: Alexandrum, ab Hydaspes ad Hypanim itinere facto, per eadem fere loca reuerſum eſſe: pluiffiſſe continuo per id tempus, inde fides Arriano de inſtauratis oppidis: naues in Hydaspes fuiſſe conſectas: ibi & nauigationis initium factum. Quod ſatis puto confirmatum: quamquam Curtius cum Iuſtino 12, 9, 1. & auctore ſuo Diodoro 17, 95. (nam eum, vt multis aliis locis, ita hic quoque non ſecus ac Polybium Linius, interpretatur) Aceſinen velut principium nauigationis fuiſſe. Sed Diodorus etiam perinde ſeipſum iugulat. Subiicit enim: *Vrbium ad flumem conditarum.* vbi neceſſario intelli-